

Pohled romského intelektuála

Rozhovor s Helenou Třeštíkovou o jejím novém filmu Vojta Lavička: Nahoru a dolů

Vojta Lavička: Nahoru a dolů je snímek, který režisérka natáčela průběžně šestnáct let. Metoda časosběrného dokumentu ji proslavila: Diváci asi budou znát její filmy Marcela, René či cyklus Manželské etudy. Ve svém nejnovějším filmu sleduje běh života romského houslisty a moderátora. Téma etnické menšiny v majoritní společnosti mu, jak říká Třeštíková, přidelil život sám.

Myslíte, že film může nějak pomoci lepšímu porozumění mezi Romy a bílou většinou? Měl by se o to vůbec snažit? Byla to i Vaše ambice?

Byla to i moje ambice od začátku natáčení, protože mě zajímal pohled romského intelektuála na bolavé soužití bílé většiny s romskou menšinou. Pro mě osobně byly Vojtovy názory obohacující a přínosné. Někdy i překvapivé. Snad tak bude film fungovat i pro diváky.

Když začínáte točit časosběrný materiál, je to vždycky krok do neznáma. Byl pro vás výběr Vojty Lavičky krokem správným směrem? Překvapil Vás v něčem? Nebo zklamal?

Časosběrný film je vždy sázka na nejistotu. Proto nemohu být nikdy zklamaná, protože nic konkrétního neočekávám. Mým úkolem je výstižně a pravdivě zachytit život mých protagonistů v průběhu doby. Zklamaná mohu být jen ze sebe, pokud mám pocit, že se to nepovedlo. Odpověď na tuto otázku je na divácích.

Váš film Vojta Lavička: Nahoru a dolů řeší několik různých témat: téma obecně romské, téma uměleckého vyjádření, téma hledání sebe sama... Které z nich považujete za stěžejní?

Časosběrné filmy, které obsahnou delší úsek života sledovaných lidí, vždy nastolují různá témata – tak jak je život přináší. Ta témata se různě prolínají. Těžko říci, které z nich je stěžejní. Možná romství, protože to je téma, které si Vojta nevybral, ale se kterým se narodil.

FD

KONCERT

v rámci festivalu Jeden svět

Zrní
22. 3. 2013

Police nad Metují
22.00 Kolárovo divadlo

Zrní spolu hrají ve stejném složení už jedenáct let a na kontě mají tři alba (Voni, Hrdina počítačové hry jde do světa, Soundtrack ke konci světa). Vycházejí jak ze zvuků elektronické zrychlené doby, tak z lidovky, inspirací jsou jim přítomní lidé, krajina, zvířata, komiks, počítač a Poldovka. Pavel Klusák v Lidových novinách píše, že Zrní „umějí vyklenout dynamiku křehkosti sólového kytarového brnkání k emotivnímu, slastně nátlakovému hřmění.“ Jejich hudba je osobitá, vynalézavá, hravá, dynamická, barevná a plná emocí. Zrní je hra, něžný art brut, kladenskej uhelnej zen.

Žít jednoduchý život

Rozhovor s Inge Weggem, hrdinou a tvůrcem filmu Na sever od slunce

Nejkrásnější film letošního festivalu se jmenuje Na sever od slunce. Vypráví o dvou norských mladících, Ingem a Jørnovi, kteří na ostrůvku za severním polárním kruhem objevili krásnou zátoku jako stvořenou pro surfování. Na chladném nehostinném místě si postaví příbytek z trámů, jež na pláž vyplavil příboj, a stráví tu devět měsíců. Živí se prošlými potravinami (v Norsku jsou zadarmo), pozorují polární záři, štipou dřevo, nasbírají tři tuny odpadu, surfují a natáčejí film.

Kdo vás k takovému dobrodružství inspiroval? Thoreau? Amundsen? Jules Verne?

Pokud nás někdo inspiroval, pak určitě Knut Hamsun a jeho kniha Matka země. Chtěli jsme žít jednoduchý život a prožít ty nejdůležitější výzvy, které život přináší. Nejvíce ze všeho nás ale inspirovalo to místo. Věděli jsme, že tam je materiál, ze kterého by se dalo něco postavit, a chtěli jsme tam zůstat delší dobu.

Ve filmu to vypadá, že je s vámi v chatrči ještě někdo třetí, i když vím, že jste ho natočili jen ve dvou. Zabraly vám hodně času debaty o tom, jak který záběr natočit?

Studovali jsme spolu filmovou školu a máme stejný názor na filmovou kompozici, ale při takovémto projektu musíte brát věci tak, jak přicházejí. Několik scén jsme naplánovali a snažili jsme se také, abychom měli pořádek připravenou kameru, kdyby se něco seběhlo. Taky jsme měli pár návštěv, přijel za námi třeba můj bratr. Díky němu jsme mohli natočit záběry, na kterých jsme oba.

Který okamžik byl pro vás nejtěžší?

Počítali jsme s tím, že to bude těžké, a možná proto jsme nikdy neměli pocit, že teď prožíváme tu nejtěžší chvíli. Užívali jsme si i bouřky a mrazy a vlastně všechny těžkosti. Ale chyběli nám lidé, společnost... Nejtěžší na tom všem byla samota.

Vrátili jste se tam od té doby?

Byli jsme tam mokrát a taky tam jezdí mnoho našich přátel. Máme teď už čtvrtou návštěvní knihu!!

FD

Program festivalu JEDEN SVĚT

ČTVRTEK 21. BŘEZNA

18:30 zahájení festivalu a vernisáž výstavy Tibeto-barmské naděje

19:00 předfilm: Malé mužstvo (9')

Chudoba cti netratí (53')

po filmu DEBATA s režisérkou Danielou Gébovou

PÁTEK 22. BŘEZNA

18:00 Polibek od Putina (58')

po filmu DEBATA o Rusku s překladatelem

Liborem Dvořákem

20:00 Na sever od slunce (46')

22:00 KONCERT skupiny ZRNÍ

SOBOTA 23. BŘEZNA

14:00 Pod lampou je tma (30')

DEBATA s Kristýnou Bartošovou, režisérkou filmu

16:00 předfilm: Rybolidi (2')

Na divokém severu (52')

DEBATA s manželi Doušovými

19:00 Vojta Lavička: Nahoru a dolů (80')

po filmu DEBATA s Votěchem Lavičkou

21:00 KONCERT Gypsy spirit (Vojtěch Lavička a spol.)

23:00 Je to jen vítr (87')

NEDĚLE 24. BŘEZNA

10:00 Šmejdi (83')

14:00 Všichni spolu (87')

16:00 Po zemi, po moři (52')

18:00 Jsi car. Duševní komfort

Jurije Petroviče (55')

**BOJÍTE SE
SNÁŠET?**

Kolárovo divadlo
Police nad Metují 21.-24. 3. 2013

ČTVRTEK

19:00 Malé mužstvo

Dani Resines, Roger Gómez, Španělsko, 2011, 10 min.

Hráči a hráčky barcelonského smíšeného týmu Margatánia dobře vědí, že nadcházející zápas v lize fotbalových přípravek opět prohrají, ale ani přes neustálé porážky neztrácejí radost ze hry.

Chudoba cti netratí

Daniela Gébová, Česká republika, 2012, 53 min.

Představte si, že po zaplacení nájmu vám na ostatní životní potřeby zbude 125 korun na den. A že z toho musíte zabezpečit i čtyři malé děti. Snímek představuje tři matky lapené v pasti chudoby. Jana trpí nevy léčitelnou nemocí, která ji už připravila o obě nohy a postupuje stále dál. Anna je Romka a žije se čtyřmi ze svých deseti dětí v azylovém domě. Martina sama vychovává dva syny a dvě dcery. Všechny jsou odhodlány postarat se o své děti co nejlépe a materiální nedostatek jim vynahradit láskou.

PÁTEK

18:00 Polibek od Putina

Lise Birk Pedersen, Dánsko, 2012, 58 min.

Putinovské patriotické hnutí „Naši“ má své vůdce, mládežnické tábory, kongresy a demonstrace. Zvláště v době a místě očekávaných protestů opozice. Na příkladu mladé a ambiciózní Máši Drokovové, asistentky komisaře Našich, film sleduje moderní a pozitivní tvář hnutí. Pozorování demonstrací a schůzí Našich, jakož i svědectví opozičního vůdce Ilji Jašina a známého blogera Olega Kašina však ukazují i druhou tvář hnutí: násilnou, nacionalistickou a štvavou.

20:00 Na sever od slunce

Inge Wegge, Jørn Nyseth Ranum, Norsko, 2010, 46 min.

Inge a Jørn nejsou běžní surfaři. Spojení s vodou a přírodou se rozhodli prožít si až na dřevě. Na devět měsíců se usadili na opuštěné pláži ostrova u břehů Norska daleko za polárním kruhem, kde našli nejen perfektní vlny, ale také spousty naplavených odpadků. Na pláži chtějí zůstat, dokud neposbírají alespoň tunu toho, co sem dennodenně přináší moře ze vzdálených míst. Fantastické záběry přírody, dobrodružného surfování za polární noci i „běžného“ pobývání na pláži spojuje čirá radost ze života mimo civilizaci.

SOBOTA

14:00 Pod lampou je tma

Kristýna Bartošová, Česká republika, 2012, 28 min.

Josefov je město, jakých v České republice najdeme hodně. Tak jako jinde, i tady panuje napjatá atmosféra mezi místními Romy a majoritou. K řešení nepříjemné situace se snaží přispět mladý Rom Zdeněk, který se rozhodne zřídit pro děti ze své čtvrti taneční kroužek. Jeho snahou je přivést mládež, která se jinak bezcílně toulá ulicemi, k něčemu smysluplnému. Zbývá už jen jediné: nalézt vhodný prostor. A právě tady narazí, když rada města jeho žádost jednomyslně zamítne. Starosta chce totiž ve městě zavést „pořádek“.

16:00 Na divokém severu

David Vondráček, Česká republika, 52 min.

Film mapuje události v severních Čechách během horkého jara a léta 2011. Sociální sonda o problematickém soužití tamních většinových obyvatel s romskou menšinou dává prostor oběma stranám konfliktu. Kraj patřil na počátku dvacátého století k průmyslově nejvyspělejším koutům Evropy, o sto let později je bolavým místem na mapě České republiky – zejména kvůli nedostatku pracovních příležitostí, rostoucí a většinou neřešené kriminalitě a projevům rasové nesnášenlivosti.

19:00 Vojta Lavička: Nahoru a dolů

Helena Třeštíková, Česká republika, 2013, 88 min.

Nejnovější časosběrný dokument režisérky Heleny Třeštíkové představuje uplynulých šestnáct let v životě romského hudebníka, novináře a aktivisty Vojty Lavičky. Nejvíce zazářil v letech, kdy působil se skupinou Gipsy.cz, šťastnější byl ale v mnohem méně úspěšných hudebních uskupeních a možná vůbec nejraději hraje se svým synem. Jak skloubit hrdost na svůj romský původ a nesouhlas s tím, jak někteří Romové žijí? A jak mohu zatracovat ty, kteří odešli, když vidím, jak pohrdavě se na nás většina Čechů dívá?

23:00 Je to jen vítr

Benedek Fliegauf, Maďarsko, Německo, Francie, 2012, 87 min.

Je to jen vítr zachycuje jeden den v životě romské rodiny kdesi na okraji malého městečka. Otec je za prací v Kanadě. Matka má dvě zaměstnání a stará se o svého nemocného otce. Dcera chodí do školy a syn se toulá po okolí. Všechny spaluje napětí, způsobené množícími se útoky. Nad městem padá tma a nocí se nesou podivné zvuky. Je to jen vítr?

Snímek byl oceněn druhou nejvyšší cenou v hlavní soutěži Berlinale 2012.

NEDELE

10:00 Šmejdi

Silvie Dymáková, Česká republika, 2012, 75 min.

Syrový dokument natočený převážně skrytou kamerou ukazuje manipulaci, ponižování a nátlak, které se skrývají za zavřenými dveřmi „předváděcích zájezdů pro seniory“. Smutní hrdinové filmu skládají na stůl nefunkční hrnce, vysavače, které nikdy nepoužili, deky z „ovčí vlny“ a biolampy, za které během svých výletů zaplatili v součtu desítky až stovky tisíc korun. I přes otěsné zkušenosti senioři a seniorky na zájezdy vyrážejí opakovaně, aby se vymanili ze své osamělosti nebo proto, že neumějí říct nabídkám ne.

14:00 Všichni spolu

Hella Wenders, Německo, 2011, 87 min.

„Velkou debatu asi nepotřebujeme. Daniela dostane dítku a tím to končí. Souhlasí všichni? Tak to uzavíme.“ Nudně znějící schůze je ve skutečnosti fascinující setkání osmiletých dětí, které každý týden samy vedou porady, aby probíraly situaci ve třídě a samy nacházely dohodu při řešení problémů. Děje se tak na základní škole v Berg Fidelu, čtvrti německého Münsteru, kde se spolu čtyři roky vzdělávají děti bez rozdílu věku, rasy nebo handicapu. Film ukazuje, co znamená moderní vzdělávání a co se stane, když i znevýhodněné dítě dostane šanci.

16:00 Po zemi, po moři

Harkjoon Lee, Dongkyun Ko, Hein S. Seok, Jižní Korea, 2011, 52 min.

Severokorejský uprchlík Songgook pomalu začíná žít nový život v Jižní Koreji. Jeho manželka, se kterou čeká dítě, má ale stále členy rodiny v KLDŘ. Songgook se rozhodne zorganizovat jejich složitý útek. Sám jede z Jižní Koreje do Číny a podnikne nebezpečnou noční cestu k hraniční řece Tumen, kde se s rodinou své ženy setká. Pak se společně vydají na vypůjčené rybářské lodi na cestu do bezpečí mezinárodních vod mezi Čínou a Jižní Koreou. Dramatický příběh těžko představitelné odvahy a skromnosti.

18:00 Fenomén /Duševní komfort Jurije Petroviče/

Zdeněk N. Bričkovský, Česká republika, 2013, 54 min.

Režisérovi Zdeňku N. Bričkovskému už před lety učarovala sibiřská tajga a lidé, kteří zde žijí. Snad každé léto se sem vrací a přináší nové příběhy a pohledy na drsnou krásu severské krajiny. Hlavním hrdinou nejnovějšího snímku je sedmdesátiletý Jurij Petrovič, který žije na samotě, živí se převážně tím, co si sám vypěstuje, a je sám sobě „carem“. Dravý, hlučný a penězi omámený svět ve městech ho neláká, opustil ho a sám uprostřed tajgy nachází vnitřní rovnováhu. Poetický snímek se zamýšlí nad vnitřní svobodou a životem v souladu s přírodou.

